

KLART

NAVIGÁTOR

Követeléskezelés csődhelyzet idején

2021. február 18.

Témáink

Figyelő | parlament, közlöny, bíróság

Követeléskezelés, fiduciárius hitelbiztosítékok

Megjelent a védettségi igazolvány

3 módon lesz megszerezhető:

- oltással, hivatalból küldik, ingyenes, nincs érvényességi korlát
- pozitív tesztet követő két negatív teszt igazolja a víruson való átesést, hivatalból küldik, ingyenes, 6 hónapig érvényes
- antitest teszt valószínűsíti, hogy már átestünk a fertőzésen, igényelni kell, 11.000,-Ft hatósági díj és 3.000,- Ft igazolvány költség, 4 hónapig érvényes

Igazolás módja: plastik kártya vagy applikáció (azonos adattartalom).

NAIH elnöke szerint adatvédelmi aggályok nem merülnek fel.

Kérdés: mire lesz jó az igazolvány?

Új vissza nem térítendő támogatás a küszöbön

Vidéki kistelepülések (2.000 főnél kisebb lélekszám) napi fogyasztási cikket árusító kiskereskedelmi egységei igényelhetik a központi költségvetés terhére.

Széles körben felhasználható, fejlesztés, járulék és fenntartási költségek, de akár új üzlet nyitására, ingatlanvásárlás esetén a vételárra is (ha még nincs az adott településen ilyen egység).

Vissza nem térítendő, de biztosítékokhoz kötött (például állam javára bejegyzett jelzálogjog). Tevékenységhez kötött támogatási mérték 5M és 50M forint között.

Nem egyértelmű, hogy meddig kell megtartania az üzletnek a napi fogyasztási cikk kereskedelmi jelleget.

Rendelet: 62/2021 (II.12.) Korm. rendelet.

Nemzeti adatvagyon – magánjogi nyitás?

A nemzeti adatvagyon már ismert fogalom, ugyanakkor jelentősége inkább a közjogban jelentkezett (például a közérdekű adatigénylések kapcsán).

Az új törvény hatálya után már a magánjogban is megjelenik a fogalom, mivel a nemzeti adatvagyonot kvázi kiárusítják a gazdasági élet szereplői számára azzal, hogy az adatvagyonhoz tartozó információkat és adatokat anonimizálva egységes nyilvántartásba helyezik, melyet az ún. Nemzeti Adatvagyon Ügynökség és Nemzeti Adatvagyon Tanács felügyel.

A gazdasági szereplők ezen nyilvántartásból adatokat igényelhetnek díjért cserébe. Az adatokból tehát piaci információkat, fogyasztási trendeket és gazdasági adatokat nyerhetnek ki a vállalatok úgy, hogy azon az állam is bevételt generál, ez EU szinten is jelentős újítás. Adatvédelmi szempontból az anonimizálás elvileg garantálja a megfelelést, ám a törvény még nem került kihirdetésre, így biztosat majd csak a hatályba lépés után lehet majd mondani.

Követeléskezelés: tartsuk számon kintlévőségünk

A követeléskezelés igen összetett terület, amelyre a legtöbb vállalat nem fordít kellő figyelmet, ugyanakkor egy válsághelyzetben, illetve azt követően különösen megnő a jelentősége kintlévőségeink behajtásának, melynek érdekében az alábbi eszközök alkalmazását javasoljuk.

Nyilvántartás vezetése

Minden hatékony követeléskezelési rendszer alapját egy dinamikus nyilvántartás képezi. Ennek hiányában a kintlévőségek átláthatatlanná válhatnak, különösen akkor, ha csúsztatott fizetési rendszert alkalmaznak (azaz a követelések főképp utalással kerülnek megfizetésre).

Megfelelő nyilvántartás birtokában:

- folyamatosan követhetőek a már megfizetett, illetve a még meg nem fizetett követelések,
- könnyedén rögzíthető az egyes követelésekhez tartozó elévülési idő,
- a már megtett követeléskezelési lépések egyszerűen adminisztrálhatók,
- rendszerezhetővé válnak a követeléssel kapcsolatban keletkezett dokumentumok.

Első lépés: fizetési felszólítás

Joghatását tekintve alapvetően az egyszerű szóbeli közlésnél erősebb nyomásgyakorlás, ami önmagában elegendő lehet ahhoz, hogy az adós megfizesse tartozását.

Bírósági eljárásokban bizonyítékként szolgálhat arra nézve, hogy a követelést egyéb, kevésbé agresszív módszerekkel is megkísérelték érvényesíteni.

Közhiedelemmel ellentétben az Új Ptk. bevezetése óta nem szakítja meg az elévülést!

Második lépés: fizetési meghagyás

Közjegyző a fizetési meghagyás kibocsátását megelőzően kizárólag az alaki feltételek teljesülését vizsgálja, bizonyítást nem folytat le. **Ennek jelentősége, hogy a fizetési meghagyás akkor is kibocsátásra kerülhet, ha a benne foglalt követelés már elévült!**

Kibocsátás feltételei: kizárólag már lejárt pénzkövetelés teljesítésére irányulhat.

A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemnek ugyanaz a joghatása, mint a keresetlevél benyújtásának, azaz az elévülési idő nyugszik.

Amennyiben az adós a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 napon belül adósságát megfizeti és ezt a jogosult a közjegyző részére megerősíti, az eljárás megszüntetésre kerül.

Amennyiben az adós a kézbesítéstől számított 15 napon belül a fizetési meghagyásban foglalt követelést nem teljesíti, de ellentmondással sem él, úgy **a fizetési meghagyás jogerőssé és végrehajthatóvá válik**. A jogerős fizetési meghagyás joghatása ugyanaz, mint a jogerős bírósági határozaté. **Ellentmondás esetén az eljárás perré alakul!**

Alternatív megoldás: az Európai fizetési meghagyás

Abban az esetben indítandó, ha egyszerű fizetési meghagyás belföldi cím hiányában nem kérelmezhető, azaz a felek jogviszonyában külföldi elem található.

Fizetési meghagyáshoz hasonló eljárás, joghatásuk egyező.

Szintén (akár magyar) közjegyző előtt kell megindítani.

Az esetleges végrehajtás a kötelezett tagállama szerinti végrehajtási jogi szabályozás alapján kérelmezhető. A skandináv államokban a végrehajtást meg kell előznie az ún. Exequatur eljárás (bírószági határozat végrehajtásának elfogadására irányuló eljárás).

Értékhatárra tekintet nélkül érvényesíthető.

Ha meg kívánjuk előzni a fenti lépéseket...

A velünk szerződő féllel érdemes a szerződést közjegyzői okirati formában megkötni.

A közjegyzői okirat megfelelő záradékkal ellátva közvetlen végrehajthatóságot biztosít, azaz elkerülhetjük vele a peres eljárást, és közvetlenül kérhetjük a végrehajtást.

A közjegyzői okirat ugyanakkor jelentős költséggel is bírhat, így mindenképpen érdemes előzetesen tájékozódni a várható költségekről.

Fiduciárius biztosítékok a követeléskezelésben – jogesetek és tanulságok

- Az új Ptk. alapján az alapkoncepció az volt, hogy a zálogjog elégséges kell legyen biztosítékként, nem kell ennél több, így nem tette lehetővé a fiduciárius biztosítékok alkalmazását.
- A gazdasági szereplők részéről erőteljes lobbizás indult a tulajdonátruházó biztosítékok visszahozatala mellett. 2016-ban módosult a Ptk., és a nem fogyasztós hiteleknel újra lehetővé tették a fiduciárius hitelbiztosítékok alkalmazását.
- A Ptk. újra megnyitotta a kaput az ilyen biztosítékok számára (engedményezés, vételi jog stb.), de érdemi tartalmi szabályozást nem adott, így kizárólag a szerződésre lehet ezügyben hagyatkozni, nehéz helyzetet teremtve a jogalkalmazók számára.
- **Ezzel összefüggésben ugyanakkor 2017-ben a csődtörvény módosításával szabályozás alá vonták az ilyen jellegű biztosítékok csőd és felszámolás esetén történő alkalmazását, azaz a csődtörvény szabályai bástyázták körül a Ptk. anyagi jogi hiányosságait.**

1. eset: mikor keletkezik zálogjog a követelésen?

Egy bank ingatlan projektet finanszírozott még az új Ptk. előtt. Fejlesztő felépítette az épületet, bank finanszírozást nyújtott.

A bérleti díj bevételeket a bank részére engedményezték biztosítéki célú engedményezési szerződéssel azzal, hogy ha a jogszabályok ezt a biztosítékot semmisnek nyilvánítják, akkor a biztosíték zálognak tekintendő.

A cég felszámolás alá került, a felszámoló pedig felmondta ezt a szerződést és a bevételeket kettéválasztotta a felmondás előtti időszakra és felmondás alattira úgy, hogy az előbbi bevételek privilegizált követelések, a felszámolási idő alattiak viszont nem, azok a felszámolási vagyon részét képezik és a felszámoló díjára mennek. Ezt a hitelező megtámadta.

Kérdések: jövőbeni követelés-e a menet közben keletkező bérleti díj és ha igen, azt hogyan lehet elzálogosítani és része lesz-e a csődvagyonnak? A bíróság kimondta, hogy az ilyen követelés jövőbeninek minősül és az alábbiak szerint zálogosítható el.

1. eset: a zálogjog mindig akkor keletkezik, amikor a vagyon létrejön

A zálogjog akkor keletkezik, amikor a kötelezett megszerzi a rendelkezési jogot a vagyontárgy (a követelés) felett. A bíróság kimondta, hogy a követelés mindig az adott teljesítési ciklus (pl. bérleti hónap) idején keletkezik, mert előtte még az elzálogosított vagyon nem létezik. Probléma, hogy az esedékességkor már felszámolás alatt állt az adós.

Ezzel összefüggésben Kúria azt is kimondta, hogy a jövőben keletkező követelés elválasztható a felszámolás előtti követeléستől, így a felszámoló eljárása, felmondása jogszerű volt. A felszámolás után keletkezett bérleti díjra nincs prioritizált ranghelye a biztosítékkal rendelkező hitelezőnek.

2. eset: követelés engedményezése: fontos az időpont!

Mikro és kisvállalkozásnak hitelezőként főszabály szerint prioritása van csőd és felszámolás során.

Esetünkben egy adós csődeljárás alá került, mely sikertelenül zárult és így automatikusan felszámolási eljárásba fordult. A hitelező követelése nem volt biztosított, így más úton próbált prioritást szerezni: a felszámolás kezdete előtt bevont egy kisvállalatot és értékesítette számára a követelést, amelynél reménykedett a felszámolás során a kedvezőbb besorolásban.

Egy másik hitelező megtámadta az engedményezést, mondván, hogy ez rosszhiszemű engedményezés útján szerzett mesterséges prioritást eredményező ügylet.

2. eset: követelés engedményezése: fontos az időpont!

A Kúria elvi élel mondta ki, hogy a két eljárást (csőd- és felszámolás) **egységes fizetéseképtelenségi eljárásnak** kell értékelni, így az engedményezés a konkrét ügyben nem kaphatott kedvezőbb prioritást követelésére a csőd utáni, de a felszámolás előtti engedményezésből kifolyólag. Ez a döntés tipikus példája a bírói jogfejlesztésnek, mivel ez az egységes eljárás gondolat álláspontunk szerint magából a Csődtörvényből nem feltétlenül olvasható ki.

A kkv státuszt az eredeti vagy az engedményes hitelezőnél kell figyelembe venni?

A bejelentés időpontjában aktuális hitelezőnél kell a státuszt értékelni, mivel ezt a kérdést jogszabály nem korlátozza. Tehát ha időben (akár a csődeljárást megelőzően) átruházzuk a követelést egy kkv-ra, úgy az engedményezéssel szerzett prioritás jogszerű lesz.

Az engedményezés mikor jön létre: a szerződés aláírása vagy az adós tájékoztatása során?

Az engedményezés a szerződés megkötésével létrejön, így az értesítésnek ebből a szempontból nincs joghatása. Ennek oka, hogy engedményezés esetén nem válik el a kötelmi átruházás a dologi átruházástól (mint például adásvétel esetén). Az értesítés mindössze azt eredményezi, hogy annak kézhezvételétől a kötelezett már kizárólag az új hitelező részére teljesíthet.

3. eset: a hitelbiztosítéki nyilvántartás jelentősége

A harmadik esetben áttevünk a tulajdonjog, mint biztosíték irányába. Ügyfelünk kockázati befektetőként nehéz helyzetben lévő, de egyébként jól prosperáló cégekbe fektet úgy, hogy bevásárolja magát a cégekbe kisebbségi tulajdonosként és kölcsönt nyújt. A kölcsön biztosítéka a többségi tulajdonos üzletrésze/részvénye tulajdonjoga azzal, hogy a kisebbségi társ visszavásárolhatja a tulajdonrészeket a kölcsön visszafizetése után. Ez a klasszikus fiduciárius biztosíték, legalábbis a kisebbségi és többségi rész tekintetében, mivel a többségi rész csak átmeneti tulajdonszerzés.

Csődtörvény 2017-es módosítása óta az ilyen tulajdonátruházás bejegyezhető a hitelbiztosítéki nyilvántartásba (HBNY). Ennek jelentősége az, hogy bár nem a bejegyzés hozza létre a biztosítéki ügyletet, de csőd esetén kizárólag akkor érvényesíthetjük a biztosítékot, ha azt a HBNY tartalmazza. Elválnak tehát a dologi jogi, kötelmi jogi és csődjogi kezelése ezen ügyleteknek.

Tanulság, hogy bármilyen vagyontárgy vevőjeként mindenképpen ellenőriznünk kell a HBNY-t, ugyanis, ha a fenti, biztosítékul szolgáló részvény vevője esetében felvetődhet, hogy a vevőnek tudnia kellett volna, hogy ez csak egy biztosítéki jellegű tulajdon. **Álláspontunk szerint ebben az esetben akár az is felvehető, hogy bár a tulajdonjog átszáll a vevőre, ám a HBNY ellenőrzését elmulasztó vevővel szemben az eredeti adós kártérítési igényt érvényesíthet.**

A tulajdonjog kétarcúsága

A fentiek rámutatnak arra, hogy a biztosítéki célú tulajdonátruházás esetében elválik a „jogi” és a „gazdasági” tulajdon egymástól.

A tulajdonjog ilyen természetű szétválása egyébként leginkább a pénzügyi lízing kapcsán figyelhető meg, hiszen más tartja a vagyontárgyat a könyveiben és más a tulajdonában.

A tulajdon akkor teljes, ha az számviteli és jogi szempontból egyaránt egy személyt illet. Van azonban olyan helyzet, amikor ez szétválik, ebben az esetben különös figyelemmel kell lenni, akár adósi, akár hitelezői oldalon a vagyontárgy kötelmi jogi, dologi jogi és csődjogi helyzetének megítélésénél

KLART

Köszönjük a figyelmet!

Dr. Szabó Levente Antal
levente.szabo@klartlegal.eu
+36.30.251.41.75